

II. mediteranski kongres fizikalne medicine i rehabilitacije

Izvešćuje: **Katarina SEKELJ-KAUZLARIĆ**

Od 20. do 23. svibnja 1998. godine u Valenciji (Španjolska) održan je Drugi kongres fizikalne medicine i rehabilitacije pod visokim pokroviteljstvom Španjolske kraljice Sofije. Kao i na prethodnom mediteranskom skupu u Izraelu 1996., moto kongresa bio je "Rehabilitacija bez granica".

Kongres u Valenciji organizirali su Španjolsko društvo fizikalne medicine i rehabilitacije, te regionalne udruge fizikalne medicine i rehabilitacije uz potporu Internacionalne asocijacije medicinske rehabilitacije, Europske federacije fizikalne medicine i rehabilitacije, Europske federacije za istraživanje u rehabilitaciji te Europske unije liječnika specijalista.

"Palača glazbe Valencije" sa svojim dobro opremljenim dvoranama, osunčanim i prostranim holovima, smještena u oazi palmi, naranči i vodoskoka, bila je ugodan ambijent za uspješan rad 650 sudionika iz brojnih, ne samo mediteranskih zemalja.

Delegaciju iz Hrvatske predstavljali su: doc. dr. Ana Bobinac-Georgievski, doc. dr. Vladimir Kovač, doc. dr. Gojko Buljat, prim. dr. Ida Kovač, dr. Žarko Bakran, dr. Ivan Dubroja, dr. Mirela Novaković, dr. Ksenija Petek, dr. Ružica Dubroja, dr. Tomislav Kranjčec, dr. Porin Perić, dr. Tonko Vlak, dr. Sanda Dubravčić-Šimunjak, dr. Neven Kauzlarić i dr. Katarina Sekelj-Kauzlarić.

Strani jezici na kongresu bili su engleski i španjolski sa simultanim prijevodom.

Počevši od prvoga radnog dana kongresne aktivnosti bile su dinamične, ali nažalost, ne i usklađene. Predsjedatelji sjednica često se nisu pridržavali propisane satnice, a organizatori su povremeno gubili koordinaciju u radu sjednica, inače veoma zanimljivih i sadržajnih. No, sve su nadomjestili španjolski mediteranski šarm i susretljivost domaćina.

U prijepodnevnim satima prvoga radnog dana razmatrane su uvijek zanimljive teme: ***Spasticitet, Kardio-pulmonalna rehabilitacija, Pedijatrijska rehabilitacija i Kraniocerebralne ozljede.***

Tretman spasticiteta botulinus toxinom i baklofenom putem intratekalne pumpe i nadalje je vodeća tema autora iz Amerike, Francuske, Španjolske i Hrvatske (Nanković, Kejla, Kvesić: *Intratekalna aplikacija baklofena u tretmanu spasticiteta*).

Pedijatrijska rehabilitacija sužena je na rehabilitaciju djece nakon ozljede, rehabilitaciju cerebralno oštećene djece, te rehabilitaciju i habilitaciju urođenih bolesti i stanja (npr. srčane greške, Downov sindrom i dr.).

Brojne su i detaljne kliničke studije i epidemiološka opažanja o kraniocerebralnim ozljedama (Italija, Španjolska), koje su slične drugim studijama u razvijenim zemljama.

Svaku od navedenih sekcija pratili su brojni posterski prikazi, koji su izazvali veliko zanimanje sudionika. Liječnici iz Hrvatske (I. Dubroja, Ž. Bakran) prikazali su poster s rezultatima u tretmanu osoba s perzistentnim vegetativnim stanjem.

Tijekom podnevnih sati prvoga radnog dana održana je stručna veoma bogata sjednica o rehabilitaciji u ortopediji. Veliki broj zanimljivih radova iz Japana, Španjolske, Kanade, Izraela i Italije bavio se rehabilitacijom ramena, nakon ozljede i spontano nastalih bolnih stanja. Tretman nakon ozljede ili/i operativnih zahvata kuka i koljena, uz opsežne i kvalitetne prikaze novih rehabilitacijskih programa, ispunio je ne samo tu nego i radnu sjednicu sljedećeg dana. Sudjelovanje velikog broja ortopeda koji se bave konzervativnim tretmanom ortopedskih bolesti i stanja znatno je pridonijelo kvaliteti i multidisciplinarnosti radova. Zanimljivo je da su se ponovno pojavili brojni radovi o konzervativnom, operativnom i rehabilitacijskom tretmanu kifoza i skolioza (Španjolska, Turska, SR Jugoslavija). Hrvatska je i u tom području imala svoje zapažene predstavnike: N. Kauzlarić, K. Sekelj-Kauzlarić, S. Potrebica, Čop, s radom *Rehabilitacija nakon otvorene dekompresije n. medianusa u karpalnom tunelu*.

Popodnevni rad nastavljen je iscrpnim prikazima nacionalnih modela rehabilitacije (Španjolska, Francuska, Izrael, SAD, Švicarska, Turska, Jordan, Ukrajina, Litva, Hrvatska, Češka, a naknadno i Slovenija). Hrvatski model predstavila je A. Bobinac-Georgievski. Nakon izlaganja preostalih sudionika okruglog stola o modelima rehabilitacije, razvila se žustra rasprava, osobito o položaju i budućnosti fizikalne medicine i rehabilitacije kao struke.

Drugoga radnog dana sudionici su se bavili temom rehabilitacije u reumatologiji uz primjenu prirodnih čimbenika. Bilo je očito da su zemlje s dugom tradicijom u balneoterapiji (Turska, Češka, Hrvatska) imale najviše radova iz te oblasti. Tako je rad iz Hrvatske: *Rehabilitacija bolesnika s reumatskim bolestima uz uporabu prirodnih čimbenika* (S. Potrebica, K. Sekelj-Kauzlarić, Čop, N. Kauzlarić) naišao na veliko zanimanje kolega iz navedenih zemalja.

Rehabilitacija nakon ozljede leđne moždine zauzela je, kao i obično na takvim susretima, veći dio drugoga radnog dana. Prikazane su velike, uglavnom desetogodišnje, nacionalne epidemiološke studije o tim ozljedama u nekoliko zemalja: Italija, Portugal, Izrael, Španjolska.

U brojnim radovima opisane su komplikacije tijekom rehabilitacije u velikih neuroloških deficita, a nakon ozljede leđne moždine. Liječnici iz Hrvatske su s toga područja

imali dva rada: G. Buljat, Čop, Kejla: *Ozljede vratne kralješnice s neurološkim deficitom bez prijeloma ili dislokacije*, te Čop, K. Sekelj-Kauzlarić, S. Potrebić: *Rehabilitacija djece i mlađih adolescenata nakon ozljede leđne moždine*.

Rehabilitacija osoba s amputacijom i protetika predstavljene su nizom radova o sve složenijim i specifičnijim tehnikama i metodologiji. Hrvatsku je u tom području predstavljao rad: Kovač, Kudrna, Pehar, Banek, Kovač: *Posturalne karakteristike osoba s amputacijom testirane na stabilometrijskoj platformi*.

Nakon usmene prezentacije S. Dubravčić-Šimunjak o rezultatima istraživanja u skakačkim športovima, razvila se živa rasprava o skupnom radu predstavnika iz Hrvatske (Dubravčić-Šimunjak, Pećina, Hašpl, Šimunjak, Bobinac) na temu športskih ozljeda.

Neuromuskularne bolesti i elektrodijagnostika prikazane su nizom naslova među kojima i radom iz Hrvatske: *O specifičnoj rehabilitaciji kod mišićne distrofije*, autora Kovač, Brzoja, Cavlek, Horvat.

Specifično područje gerijatrijske rehabilitacije prezentirano je zadnjeg dana kongresa. Radovi su istaknuli niz gotovo identičnih poteškoća u rehabilitaciji i zbrinjavanju starih osoba i u mediteranskim i u drugim europskim zemljama. *Iskustva u rehabilitaciji starih osoba u Hrvatskoj* referirala je i autorica iz Hrvatske – K. Sekelj-Kauzlarić.

Povratak velikog broja radova iz područja elektroterapije označuje novo poglavlje u primjeni starih, dobro poznatih analgetskih elektroprocedura na radost ne samo brojnih bolesnika, nego i proizvođača sofisticirane opreme.

Veseli podatak da su sažeci svih radova objavljeni u Zborniku sažetaka, tako da su pristupačni liječnicima i suradnicima u rehabilitaciji diljem Hrvatske.

Tijekom kongresa održavao se živopisni i tradicijom bogat, specifičan kulturno-zabavni i društveni program tijekom kojega su domaćini potvrdili svoje turističko umijeće.

Kongres je zaključen sjednicom Mediteranskog odbora, koji je za zemlju domaćina III. mediteranskog kongresa fizikalne medicine i rehabilitacije 2000. godine izabrao Grčku. □

Šesti europski kongres istraživanja u rehabilitaciji

Izvešćuje: **Katarina SEKELJ-KAUZLARIĆ**

Od 31. svibnja do 4. lipnja u Berlinu, Njemačka, održan je VI. europski kongres istraživanja u rehabilitaciji pod geslom: "Razvoj prakse kroz istraživanje."

U starom, prepoznatljivom zdanju Sveučilišta Humboldt, okupilo se oko 1 400 sudionika iz 45 zemalja Europe i svijeta, da bi u sjeni stoljetnih lipa koje okružuju monolitno